

**SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY A INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: FEI-5382-52598

**VYUŽITIE GRAFOVEJ DATABÁZY V PRAXI
BAKALÁRSKA PRÁCA**

2017

Juraj Kubričan

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY A INFORMATIKY

Evidenčné číslo: FEI-5382-52598

VYUŽITIE GRAFOVEJ DATABÁZY V PRAXI
BAKALÁRSKA PRÁCA

Študijný program: Aplikovaná informatika
Číslo študijného odboru: 2511
Názov študijného odboru: 9.2.9 Aplikovaná informatika
Školiace pracovisko: Ústav informatiky a matematiky
Vedúci záverečnej práce: Ing. Maroš Čavojský

Bratislava 2017

Juraj Kubričan

ZADANIE BAKALÁRSKEJ PRÁCE

Študent: **Juraj Kubričan**
ID študenta: **52598**
Študijný program: **aplikovaná informatika**
Študijný odbor: **9.2.9. aplikovaná informatika**
Vedúci práce: **Ing. Maroš Čavojský**
Miesto vypracovania: **Ústav informatiky a matematiky**

Názov práce: **Využitie grafovej databázy v praxi**

Jazyk, v ktorom sa práca vypracuje: **slovenský jazyk**

Špecifikácia zadania:

V dnešnej dobe sa okrem tradičných zaužívaných relačných databáz, využívajú aj menej známe grafové databázy, v ktorých sú dáta uložené odlišným spôsobom ako v relačných databázach. Cieľom práce je oboznámiť sa s jednotlivými predstaviteľmi grafových databáz, vybrať jedného a navrhnúť a implementovať využitie vybranej grafovej databázy na reálnom príklade.

Úlohy:

1. Naštudujte si literatúru ohľadom jednotlivých predstaviteľov grafových databáz
2. Vyberte jedného predstaviteľa grafových databáz
3. Navrhnite reálny príklad pre implementáciu grafovej databázy
4. Implementujte reálny príklad pre implementáciu grafovej databázy
5. Zhodnoťte a uveďte výhody použitia grafovej databázy oproti iným typom databáz (relačné, dokumentové,...) v implementovanom reálnom príklade

Zoznam odbornej literatúry:

1. Ian Robinson, Jim Webber, and Emil Eifrem: Graph Databases, O'Reilly Media, Inc. USA 2015, p.224, ISBN: 978-1-491-93200-1

Riešenie zadania práce od: **19. 09. 2016**

Dátum odovzdania práce: **19. 05. 2017**

Juraj Kubričan
študent

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA
V BRATISLAVE
Fakulta elektrotechniky a informatiky
Ústav informatiky a matematiky
Ilkovičova 3, 812 19 Bratislava

prof. RNDr. Otokar Grošek, PhD.
vedúci pracoviska

prof. Dr. Ing. Miloš Oravec
garant študijného programu

SÚHRN

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY A INFORMATIKY

Študijný program:	Aplikovaná informatika
Autor:	Juraj Kubričan
Bakalárska práca:	Využitie grafovej databázy v praxi
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Maroš Čavojský
Miesto a rok predloženia práce:	Bratislava 2017

Práca sa zaoberá vytvorením webovej aplikácie ktorá bude využívať grafovú databázu. V prvej časti sa nachádza prehľad technológií, ktoré sme použili na implementáciu projektu, ďalej sa tu nachádza priblíženie najpopulárnejších zastupiteľov grafových databáz, ich výhod a nevýhod. V ďalšej časti sa nachádza špecifikácia našej aplikácie cestovného plánovača.

Kľúčové slová: Využitie grafovej databázy v praxi

ABSTRACT

SLOVAK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY IN BRATISLAVA

FACULTY OF ELECTRICAL ENGINEERING AND INFORMATION TECHNOLOGY

Study Programme:	Applied Informatics
Author:	Juraj Kubričan
Bachelor Thesis:	Graph database use in a real world application
Supervisor:	Ing. Maroš Čavojský
Place and year of submission:	Bratislava 2017

The bachelor thesis is about creating of a plugin for web browser, that modifies information used to identification of user during accessing a server. There is an overview of methods that increase anonymity during browsing websites, in the first part. The thesis also contains a list of the most used extensions nowadays, that function is a change of some identification components of browser or special ways of anonymization. In the next part of the thesis is an overview of the characteristics of web browser. By combination of these characteristics we can with high level of success identify a user, who have visited the web site. The last part of thesis contains project, implementation and testing of extension created for the web browser Mozilla Firefox. There is also description of source code of extension, the link between the characteristics of web browser, detected limitations and way how to solve them. The resulting extension increases anonymity of user by modification of some characteristic components of web browser or by blocking sending components, that can not be in extension changed. In comparison with most used modules nowadays, this module can modify HTTP headers including characteristics detected by JavaScript commands.

Keywords: Graph database use in a real world application

Obsah

Úvod	1
1 Analýza problému	2
1.1 Relačné	2
1.2 Grafový model	2
1.3 Výkon grafovej databázy	3
2 Špecifikácia	4
3 Vývoj	6
3.1 Návrh	6
3.1.1 Usecase diagramy	6
3.1.2 Class diagram	6
3.1.3 Role hráčov	6
3.2 Výber grafovej databázy	6
4 Implementácia	11
4.1 Použité technológie	11
4.1.1 Laravel framework	11
4.1.2 NeoEloquent OGM	11
4.1.3 Mapbox.js	11
4.1.4 Rome2Rio Api	11
4.2 Inštalácia a konfigurácia Laravel Framework-u	12
4.3 Inštalácia a konfigurácia Databázy neo4j	12
4.4 OGM	13
4.5 Autentifikácia	13
4.6 API	13
4.7 GeoJson	16
4.8 Mapa	16
4.9 Vykresľovanie tabuliek	17
Záver	20
Zoznam použitej literatúry	I
Prílohy	I

Zoznam obrázkov a tabuliek

Obrázok 1	Usecase - Registrácia, autentifikácia a nastavenia	7
Obrázok 2	Usecase - dashboard	8
Obrázok 3	Usecase - tsp	8
Obrázok 4	Class diagram	9

Zoznam skratiek a značiek

TSP - The Travelling Salesman Problem

UML - Unified Modeling Language verzie 2.5

GDBMS RDBMS GPLv3 ORM - Object-Relational Mapping OGM - Object-Graph Mapping URL - SSH - Secure Shell WebScket CDN - UX - AJAX -

Zoznam algoritmov

1	Ukážka algoritmu	12
2	Ukážka triedy neoEoquent	14
3	Ukážka autentifikovateľnej triedy	15
4	Nastavenia ciest	16
5	Zobrazenie odporúčaných miest	17
6	Implementácia dynamickej tabuľky	19

Úvod

Pri návrhu aplikácie treba myslieť na štruktúru dát a podľa toho vybrať správnu databázu/DBMS. Správny výber DBMS vie zabezpečiť rádovo nižšie prístupové časy a tým aj väčšiu scalability. Pri aplikáciách kde sú dáta štruktúrované do uzlov a prepojení, je vhodné zvážiť použitie grafovej databázy. My sme navrhli a naimplementovali aplikáciu cestovného plánovača, ktorý potrebuje uchovávať dáta o destináciách a cestách medzi nimi. Preto je pre túto aplikáciu vhodné využiť grafový DBMS

1 Analýza problému

1.1 Relačné

Relačná databáza je databáza, v ktorej sú údaje uložené podľa relačného databázového modelu podľa E. F. Codd z roku 1970. Podľa Relačného modelu sú dáta uložené v tabuľkách. Jeden riadok tabuľky je jeden záznam. Stĺpec tabuľky reprezentuje jeden atribút objektu. Väzby (vzťahy) medzi tabuľkami sú riešené pomocou unikátnych identifikátorov tzv. kľúčov. Jedna tabuľka obsahuje kľúč, čo je atribút ktorý unikátne identifikuje každý záznam a druhá tabuľka obsahuje tzv. cudzí kľúč, atribút ktorý odkazuje na záznam v prvej tabuľke. Nevýhoda tohto prístupu sa však ukazuje v škálovateľnosti. Pri vyhľadávaní každé toto prepojenie pridáva výpočtovú komplexitu, keďže v každej ďalšej prepojenej tabuľke treba vyhľadať záznam s požadovaným kľúčom ($O(\log(n))$). Všetky používané relačné databázové systémy riešia tento problém škálovateľnosti použitím indexov a rôznymi inými optimalizáciami, no pokiaľ sú naše dáta štruktúrované s veľa prepojeniami systém sa spomalí.

1.2 Grafový model

Modelovanie grafovej databázy prirodzene zapadá do spôsobu akým bežne abstrahujeme problémy pri vývoji softvéru. Pri návrhu softvéru objekty opisujeme obdĺžnikmi alebo kruhmi a súvislosti medzi nimi šípkami, či čiarami. Moderné grafové databázy sú viac ako akákoľvek iná databázová technológia vhodná na takúto reprezentáciu, lebo to, čo namodelujeme na papier vieme priamo neimplementovať v našej grafovej databáze.

Grafové databázy využívajú model ktorý pozostáva z vrcholov, hrán, atribútov a značiek. Vrcholy obsahujú atribúty, a sú označené jednou alebo viacerými značkami. Tieto značky zoskupujú vrcholy, ktoré zastávajú rovnakú rolu v rámci aplikácie.

Hrany v grafových databázach spájajú vrcholy a budujú štruktúru grafu. Hrana grafu má vždy smer, názov, východzí vrchol, cieľový vrchol a cieľový vrchol. Fakt, že hany musia mať smer a názov pridáva to sémantickú prehľadnosť do grafu, ak zvolíme správne názov vieme rýchlo identifikovať štruktúru grafu a identifikovať význam vzťahov. Hrany môžu rovnako ako vrcholy obsahovať aj atribúty. Atribúty v hranách môžu byť praktické na pridanie kvalitatívnych dát (napr. váha, vzdialenosť) ku vzťahom, tieto dáta sa potom môžu použiť pri prehľadávaní grafu.

1.3 Výkon grafovej databázy

Ako sme už spomínali v časti 1.1 prehľadanie každého ďalšieho vstahu v relačnej databáze má teoretickú výpočtovú zložitosť ($O(\log(n))$). Na druhej strane natívne grafové databázy používajú bezindexovú príslušnosť [?]. Toto v praxi znamená, že pri prehľadávaní vzťahov v klesá výpočtová zložitosť na $O(1)$. Táto rýchlosť je dosiahnutá tak, že všetky hrany sú uložené s priamimi ukazovateľmi na vrcholy, ktorých vzťah reprezentujú. Tak isto vo vrcholoch sú uložené priame ukazovatele na všetky hrany vychádzajúce z a mieriace do dotyčného vycholu. Takáto štruktúra poskytuje už spomínanú výpočtovú zložitosť $O(1)$ v oboch smeroch hrany, takže nielen v smere z východzieho bodu do cieľového ale aj opačným smerom. Pri relačnej databáze by toto muselo byť riešené reverzným vyhľadávaním v cudzích kľúčoch.

2 Špecifikácia

1. Funkcionálne požiadavky

- (a) Aplikácia bude umožňovať registráciu a prihlásenie používateľa
- (b) Pri registrácii sa budú vyžadovať prihlasovacie údaje: e-mail, heslo. Okrem toho sa bude vyžadovať zdanie mena a domáceho miesta. Toto domáce miesto bude možné vyhľadať v online databáze.
- (c) Po prihlásení používateľa sa mu zobrazí obrazovka s mapou, zoznamom obľúbených destinácií, ktoré chce navštíviť a zoznam odporúčaných destinácií
- (d) Na mape bude vyobrazené používateľove domáce miesto a všetky destinácie ktoré má v zozname obľúbených destinácií. Po kliknutí na destináciu sa používateľovi otvorí príslušný riadok v zozname obľúbených.
- (e) V zozname obľúbených budú všetky miesta, ktoré si používateľ pridal. Zoznam bude vo forme tabuľky riadok bude obsahovať Meno destinácie a lokalitu v ktorej sa destinácia nachádza. V riadku tiež bude tlačidlo na vymazanie destinácie z obľúbených a tlačidlo na zobrazenie detailov.
- (f) V detailoch obľúbeného miesta bude zoznam ostatných ľudí ktorí dané miesto majú v obľúbených a výpis možných trás z domáceho miesta používateľa do destinácie.
- (g) V zozname odporúčaných destinácií budú destinácie ktoré majú v obľúbených používateľa, ktorí majú v obľúbených rovnaké miesta ako miesta, ktoré má v obľúbených prihlásený používateľ. Vynechané budú miesta, ktoré už prihlásený používateľ má obľúbených. Každá položka z odporúčaných sa bude dať jednoducho pridať do obľúbených prihláseného používateľa.
- (h) V aplikácii bude obrazovka s nastaveniami, na ktorej si bude človek môcť zmeniť heslo, domáce miesto.
- (i) V aplikácii bude obrazovka kde si bude používateľ vybrať niekoľko zo svojich obľúbených miest a nechať si vyrátať najkratšiu trasu z domáceho miesta cez všetky zvolené miesta a potom späť. (TSP)

2. Nefunkcionálne požiadavky

- (a) Systém bude zrealizovaný na webovej platforme.
- (b) Aplikácia bude využívať natívnu grafovú databázu.

- (c) Aplikácia bude byť kompatibilná s webovými prehliadačmi Google Chrome Mozilla Firefox, Microsoft Edge, Microsoft Internet Explorer.
- (d) Užívateľské rozhranie systém musí byť plne použiteľné aj na mobilných telefónoch s OS Android a IOS.
- (e) Aplikácia bude implementovaný s použitím jazyka PHP a PHP frameworku.
- (f) Systém bude nasadený na virtuálnom serveri s operačným systémom Ubuntu 16.04.2 LTS poskytnutom Ústavom informatiky a matematiky FEI STU.

3 Vývoj

3.1 Návrh

V časti návrhu projektu popíšeme prípady použitia,

3.1.1 Usecase diagramy

3.1.2 Class diagram

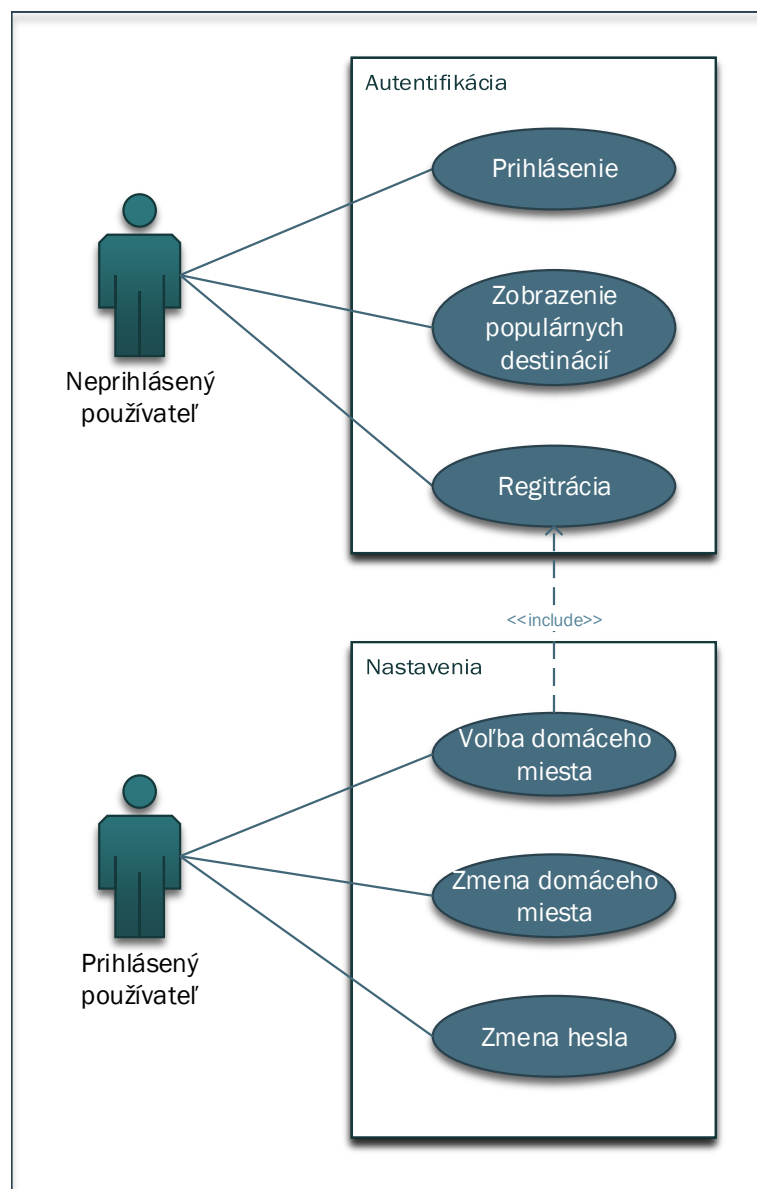
3.1.3 Role hráčov

1. Neprihlásený používateľ bude mať prístup na úvodnú stránku. Na úvodnej stránke sa bude môcť buď zaregistrovať, prihlásiť ak už má vytvorený účet, alebo si bude môcť pozrieť mapu a zoznam s najpopulárnejšími destináciami používateľov aplikácie.
2. Prihlásený používateľ má prístup do štyroch subsystémov
 - (a) Dashboard je domáca obrazovka používateľa bude môcť na nej vyhľadávať, pridávať a odstraňovať miesta medzi svoje obľúbené. Ďalej si bude môcť pozrieť detaily destinácie ako rôzne trasy ktoré vedú z jeho domáceho miesta do destinácie a zoznam ostatných používateľov, ktorí majú rovnaké miest v obľúbených. Kliknutím na používateľa bude môcť prejsť na obrazovku používateľa.
 - (b) Na obrazovke nastavení si bude môcť používateľ nastaviť heslo a zmeniť svoje domáce miesto.
 - (c) Na obrazovke TSP si bude používateľ môcť naplánovať trasu medzi niektorými zo svojich obľúbených miest. Bude si môcť pridávať miesta do trasy a odoberať ich. Ďalej si bude môcť prezrieť detaily aktuálnej trasy s cenami a mapu s vyobrazenou trasou.
 - (d) Na obrazovke používateľa si bude prihlásený používateľ prezrieť obľúbené destinácie konkrétneho používateľa na mape a v zozname.

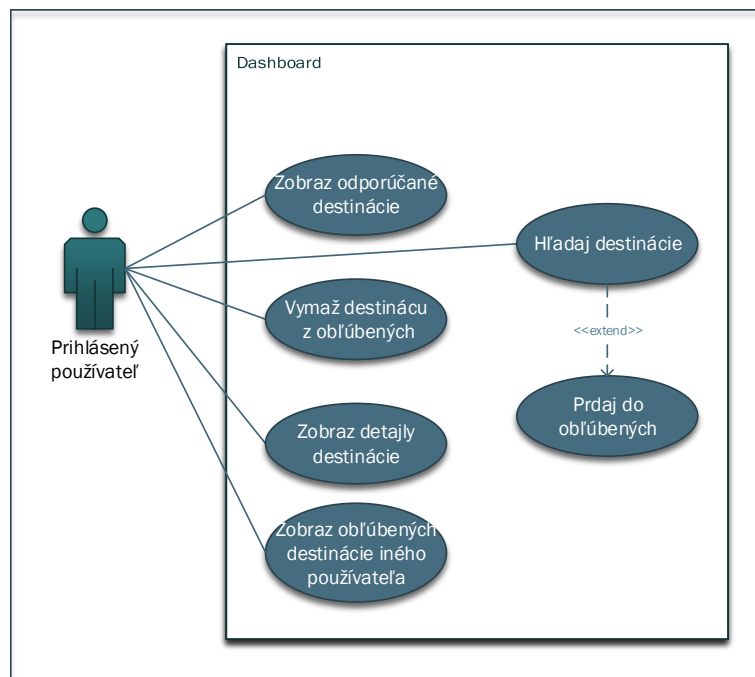
3.2 Výber grafovej databázy

Vybrali sme si troch najpopulárnejších predstaviteľov grafových databáz podľa [?] rebríčka na DB-Engines.com. V nasledujúcej v skratke časti priblížime históriu každého GDBMS ich výhody, nevýhody pre naše použitie a proces výberu použitej databázy.

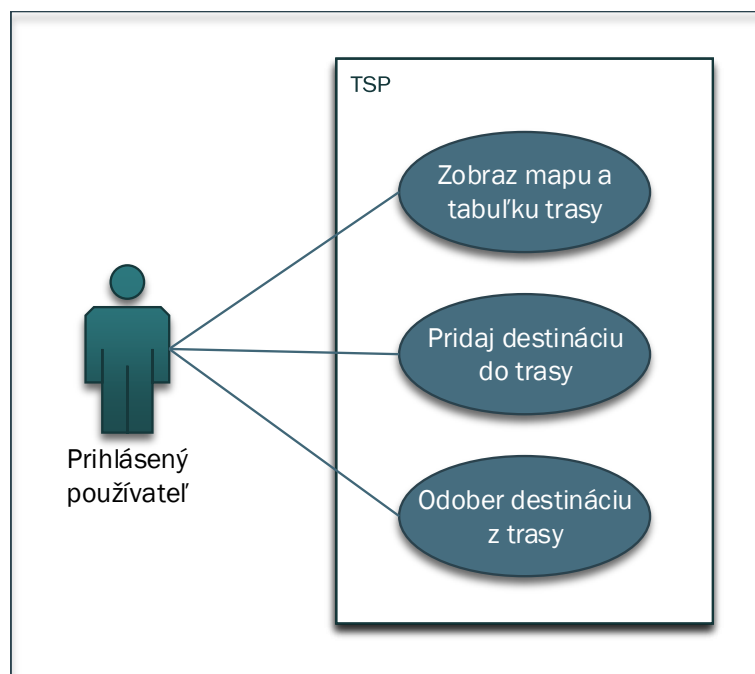
1. NEO4JPrvá verzia Neo4J bola vydaná v roku 2007 od vtedy sa stala dlhodobo najpoužívanjšou grafovou databázou. Je vyvíjaná Neo Technology, Inc. Neo4j je

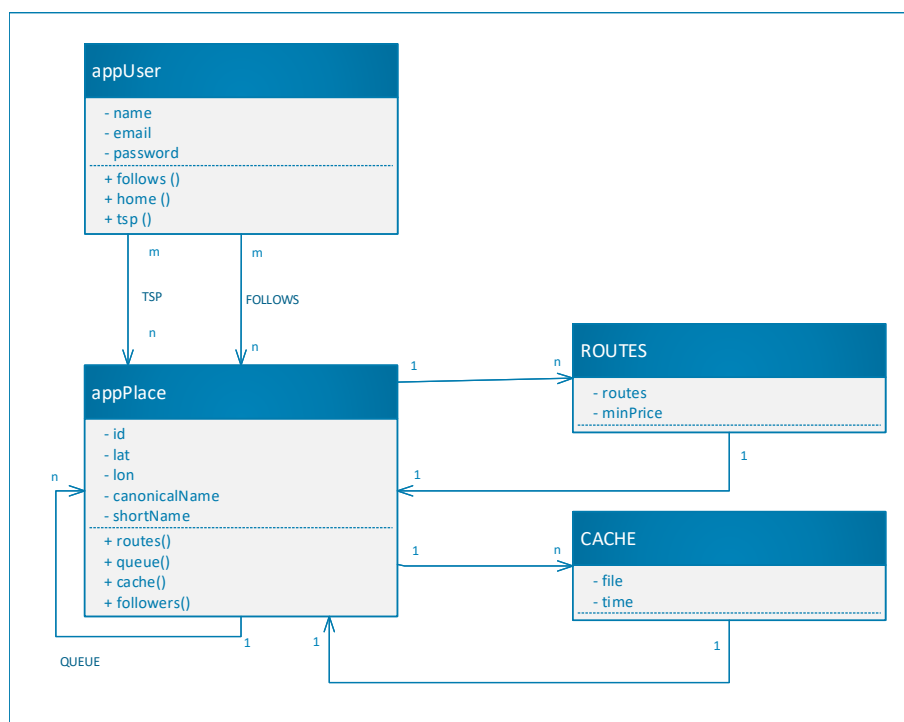
Obrázok 1: Usecase - Registrácia, autentifikácia a nastavenia

Obrázok 2: Usecase - dashboard

Obrázok 3: Usecase - tsp

Obrázok 4: Class diagram

ponúkaná v dvoch variantoch: Neo4j Community je open source (GPLv3) grafová databáza obsahujúca všetky základné funkcie (Ďalej budeme spomínať len túto verziu). A Neo4j Enterprise edícia, ktorá má rozšírené funkcie ako shardovanie cache pamäte, rozšírené monitorovanie a zálohovanie za behu.

Medzi hlavné výhody neo4j patrí to, že je to dlhodobo najrozšírenejšia grafová databáza, má dobrú dokumentáciu, podporuje mapovanie na objekty. Nevýhodou je, že podporuje iba grafový model ukladania údajov.

2. OrientDB OrientDB je vyvíjané od roku 2010 firmou OrientDB LTD. Databáza OrientDB rýchlo nabralo nabrala na popularite a v roku 2015 sa dostala na druhé miesto v rebríčku DB-engines. OrientDB sa rovnako ako Neo4j distribuuje v dvoch edíciách: Community - open source (Apache Licence 2.0) so základnými funkciami a Enterprise edíciou s podporou migrácie a synchronizácie na Neo4J a pridanými analytickými nástrojmi.

Výhodou OrientDB je podpora okrem grafového modelu ukladania dát aj dokumentový a key/value model ukladania údajov.

Nevýhodou je horšia podpora pre nami vybraný framework Laravel

3. Titan Titan bol od 2012 vyvíjaný skupinou ThinkAurelius, no v roku 2017 bol odkúpený firmou Datstax a projekt Titan bol zastavený. Projekt je ďalej udržiavaný ako open source verzia pod menom JanusGraph. Titan je projekt určený na veľké distribuované enterprise riešenia, je nasadzovaný na cloudové platformy ako napr. Apache Hadoop, Apache Spark, ... podporuje rôzne distribuované úložné priestory ako napr. Apache HBase, Oracle BerkeleyDB, ... Ďalej podporuje rôzne vyhľadávacie enginy ako napr. Elasticsearch, Solr, ...
Toto riešenie je pre naše použitie nevhodné, lebo na správne fungovanie vyžaduje distribuovaný systém.

4 Implementácia

4.1 Použité technológie

4.1.1 Laravel framework

Laravel Framework je komplexný voľne šíriteľný framework. Tento framework je od roku 2015 najpopulárnejší PHP framework. Medzi jeho hlavné výhody patrí použitie relatívne novej verzie PHP 5.4, ktorá obsahuje technológie, ktoré v minulosti v PHP chýbali ako menové priestory a anonymné funkcie. Ďalej obsahuje veľmi silný nástroj Eloquent ORM pre objektovo relačné mapovanie databázy, Blade šablónovací nástroj na rýchlu tvorbu dynamického obsahu.

Komplexita Frameworku Laravel je však aj jeho hlavnou nevýhodou, nie je vhodný na menšie projekty. V rýchlosti patrí medzi priemer PHP frameworkov.

4.1.2 NeoEloquent OGM

NeoEloquent OGM je voľne šíriteľná knižnica, ktorá umožňuje využívať grafovú databázu neo4j spolu s existujúcim dátovým modelom vo frameworku Laravel. Štruktúra NeoEloquent je modelovaná podľa existujúceho Eloquent Modelu a preto je ideálny na integráciu do ekosystému Laravel.

4.1.3 Mapbox.js

Mapbox.js je komerčná knižnica na vytváranie projektov s interaktívnymi mapami. Je založená na voľne šíriteľnej knižnici Leaflet, rozširuje túto knižnicu o funkcie ako automatické zoskupovanie bodov do skupín a poskytuje bohatú a prehľadnú dokumentáciu. My používame verziu zdarma, ktorá je obmedzená na 50000 zobrazení maky na mesiac. Mapbox.js podporuje štandardný formát dát GeoJSON, tento formát umožňuje ukladať dáta o polohe, type bodu, rôznych atribútoch upresňujúcich vizuál zobrazovaného bodu. Tento formát ďalej umožňuje ukladať geometrické útvary a krivky.

4.1.4 Rome2Rio Api

Rome2Rio je portál ktorý zbiera údaje o cenách dopravy po celom svete a umožňuje vyhľadať cenu cesty medzi dvomi ľubovoľnými destináciami. Rome2Rio taktiež poskytuje niekoľko otvorených a platených API. My využívame dve z nich: Search API a Autocomplete API. Autocomplete API slúži na vyhľadávanie destinácií z databázy rome2rio a nieje obmedzené na počet volaní. Search API slúži na vyhľadávanie trás medzi jednotlivými destináciami, je potrebné sa identifikovať API kľúčom a je obmedzené na 100 000 volaní za mesiac.

4.2 Inštalácia a konfigurácia Laravel Framework-u

Na inštaláciu frameworku Laravel sme použili nástroj pre správu PHP balíkov *Composer*. Pomocou tohto nástroja sme nainštalovali balík *laravel/installer* [?], následne sme použitím príkazu *laravel new projekt* vytvorili priečinok so základnou inštaláciou frameworku.

4.3 Inštalácia a konfigurácia Databázy neo4j

[?] Aby sme mohli nainštalovať databázu Neo4j musíme si najprv do systému pridať repozitár Neotechnology, potom je nám k dispozícii na inštaláciu balík neo4j. Po inštalácii je nám ihneď dostupné administračné rozhranie databázy na adrese: *localhost:7474*. Pri prvom prihasení sme vyzvaní na zmenu hesla.

Keďže základná inštalácia frameworku Laravel neobsahuje ovládač pre databázu neo4j museli sme použiť ovládač integrovaný v balíku NeoEloquent, to sa registráciou poskytovateľa služby. Po zaregistrovaní služby NeoEloquentServiceProvider sa automaticky zaregistruje ovládač pre databázu a pridajú sa nové možnosti pre konfiguráciu databázy. Následne stačí vykonať štandardnú konfiguráciu mena hostiteľa, port a prístupových údajov.

Na získanie vzdialeného prístupu k administračnému rozhraniu databázy bez otvorenia portu 7474 verejnosti využívame SSH tunel. Administračné rozhranie používa okrem portu 7474 ešte port 7687 lebo na komunikáciu s databázou využíva technológiu Web-Socket.

Algoritmus 1 Ukážka algoritmu

```
1 $app->register('Vinelab\NeoEloquent\NeoEloquentServiceProvider');
2 ...
3 'default' => env('DB_CONNECTION', 'neo4j'),
4
5 'connections' => [
6 'neo4j' => [
7 'driver' => 'neo4j',
8 'host' => env('DB_HOST', 'neo4j'),
9 'port' => env('DB_PORT', 'neo4j'),
10 'username' => env('DB_USERNAME', 'neo4j'),
11 'password' => env('DB_PASSWORD', 'neo4j'),
12 ],
13 ],
```

4.4 OGM

Keďže framework Laravel natívne obsahuje len ovládače pre relačné databázové ovládače a nástroj na objektovo relačné mapovanie Eloquent. Použili sme open source balík NeoEloquent, ktorý obsahuje ovládač pre databázu Neo4J a zároveň rozširuje dátový model o prvky grafovej databázy. NeoEloquent umožňuje manipuláciu s vrcholmi aj hranami v Neo4J. Manipulácia s vrcholmi je rovnaká ako s entitami v relačnej databáze, NeoEloquent umožňuje vytvárať perzistentné objekty, upravovať ich a vyhľadávať v nich. Pri práci s hranami je mierne odlišná. Najprv treba zadať ktorý objekt môže mať aké vzťahy, tieto vzťahy treba unikátne identifikovať ich typom a kardinalitou. Tento vzťah vraciame ako návratovú hodnotu funkcie daného objektu. Vrátený objekt sa správa podobne ako objekt, dá sa vytvárať upravovať a v prípade vyššej kardinality aj vyhľadávať.

V nasledujúcom príklade vidíme implementáciu dvoch rôznych tried. Trieda používateľa dedí od triedy NeoEloquent a teda sa stáva naviazanou na vrchol v našej databáze. Názov tejto entity v databáze je spojením menového priestoru v ktorom bol vytvorený a názvu triedy, takže v našom prípade AppUser. Trieda obsahuje verejné funkcie, ktoré vracajú objekty hrán. Objekty hrán dostávame volaním zdedených funkcií hasMany, hasOne a belongsToMany. Ako prvý argument funkcie berú názov triedy ktorou vzťah chceme vrátiť, ako druhý argument berie typ hrany, pomocou tohto typu je identifikovaný typ hrany v databáze.

4.5 Autentifikácia

Jednou zo silných stránok Frameworku Laravel je práve autentifikácia. Pre vytvorenie základnej funkcionality registrácie, prihlasovania a obnovenia zabudnutého hesla stačí použiť Artisan - konzolu frameworku príkaz (*php artisan make:auth*), ktorá vytvorí URL cesty, obrazovky, triedu používateľa a triedy obsluhujúce túto funkcionality. My sme potrebovali použiť vlastnú triedu používateľa, ktorá dedí od nášho balíka NeoEloquent, na implementáciu autentifikácie stačilo neimplementovať rozhranie Authenticatable, pridať do triedy používateľa pole skrytých a verejných atribútov, a použiť charakteristiku 'AuthenticableTrait' a autentifikácia fungovala rovnako ako s relačnou databázou vďaka tomu, že NeoEloquent pokrýva všetky funkcie natívneho Eloquent ORM.

4.6 API

Keďže sme sa rozhodli využiť javascriptové zobrazovanie dynamického obsahu museli sme vytvoriť interné API, aby sme mohli javascriptu poskytnúť údaje. Na tento účel sme vytvorili niekoľko ciest pomocou routovacieho nástroja frameworku. Príklad vytvárania

Algoritmus 2 Ukážka triedy neoEloquent

```
1 namespace App;
2
3 class User extends \NeoEloquent implements Authenticatable {
4
5     // Jeden používateľ môže mať v obľúbených viac miest
6     public function follows() {
7         return $this->hasMany('App\Place', 'FOLLOWS');
8     }
9
10    // Jeden používateľ má jedno miesto ako domáce
11    public function home() {
12        return $this->hasOne('App\Place', 'HOME');
13    }
14    ...
15 }
16 ...
17 class Place extends \NeoEloquent {
18     // Inverzný vzťah – jedno miesto má v obľúbených viac používateľov
19     public function followers(){
20         return $this->belongsToMany('App\User', 'FOLLOWS');
21     }
22     ...
23 }
```

Algoritmus 3 Ukážka autentifikovateľnej triedy

```
1
2 namespace App;
3
4 use Illuminate\Contracts\Auth\Authenticatable;
5 use Illuminate\Auth\Authenticatable as AuthenticableTrait;
6
7 class User extends \NeoEloquent implements Authenticatable {
8
9     use AuthenticableTrait;
10
11     // pole verejných atribútov
12     protected $fillable = [
13         'name', 'email', 'password', 'tspCache'
14     ];
15
16     // pole skrytých atribútov
17     protected $hidden = [
18         'password', 'remember_token',
19     ];
20     ...
21 }
```

ciest 4.

Preplnú funkčnosť našej aplikácie potrebujeme vedieť vymazať existujúcu a pridať novú destináciu, pridať do a odobrať destináciu z obľúbených a pridať a odobrať miesto zo zoznamu pre TSP.

Algoritmus 4 Nastavenia ciest

```
1 //zobrazí obrazovku TSP
2 Route::get('/tsp','HomeController@indexTsp');
3 //vráti výsledok TSP vo formáte JSON
4 Route::get('/tsp/solve','TSPController@run');
5 //pridanie a odstánenie miesta z TSP
6 Route::post('/tsp/add/{place}','TSPController@add');
7 Route::post('/tsp/remove/{place}','TSPController@remove');
```

4.7 GeoJson

Ako zdrojový formát dát pre všetky mapy v našej aplikácii používame štandardný formát GeoJson. Na príklade ?? vidíme kolekciu mapových

4.8 Mapa

Na vizualizáciu destinácií a trás sme na rôznych miestach a aplikácií použili JavaScriptovú knižnicu Mapbox.js. Na inicializáciu mapy sme naimplementovali funkciu 5.

Keďže Mapbox.js rozširuje knižnicu Leaflet, všetky funkcie knižnice sa volajú z globálneho objektu *L*. Táto funkcia sa zavolá po načítaní stránky. Keďže sa mapy Mapbox.js sa sťahujú z CDN Mapbox musíme najprv aplikáciu identifikovať API kľúčom, ktorý sme si vygenerovali po registrácii. Následne inicializuje samotná mapa volaním funkcie *L.mapbox.map*. Táto funkcia berie ako prvý parameter id HTML elementu, do ktorého sa má mapa zobrazíť, ako druhý parameter berie textový identifikátor typu mapy, ktorý chceme zobrazíť. Po inicializácii sa vytvorí vrstva pre mapu ktorá bude obsahovať markery destinácií. Dáta ktoré obsahujú geografickú polohu destinácií sa vyžadujú vo formáte GeoJson z API našej aplikácie. Keďže pri malom priblížení mapy by sa nedali zreteľne rozlíšiť destinácie ktoré sú blízko pri sebe, po načítaní dát vytvoríme vrstvu clusterov pomocou funkcie *L.MarkerClusterGroup*. Táto vrstva spojí blízke body do clusterov, následne skryje značky týchto bodov a nahradí ich značkou clusteru. Na pridanie bodov do clusterov sa iteruje cez všetky body, ktoré sú po načítaní v mape a každý sa pridá do vrstvy clusterov. Následne sa vrstva clusterov pridá do objektu mapy.

Algoritmus 5 Zobrazenie odporúčaných miest

```
1  var map;  
2  function initMap() {  
3      // API kľúč  
4      L.mapbox.accessToken = 'key';  
5  
6      // Inicializácia mapy s voľbou typu mapy  
7      map = L.mapbox.map('main_map', 'mapbox.k8xv42t9');  
8  
9      // Pridávanie vrstiev na mapu  
10     L.mapbox.featureLayer()  
11     .loadURL("/placeapi?type=geojson&filter=suggested")  
12     .on('ready', function(e) {  
13         //Vytváranie vrstvy clusterov  
14         var clusterGroup = new L.MarkerClusterGroup();  
15         e.target.eachLayer(function(layer) {  
16             clusterGroup.addLayer(layer);  
17             //Pridanie funkcionality kliknutia na mesto v zoznam  
18             $(document).on('click', '.zoom-map[data-id="' + layer.id + '"', function() {  
19                 map.setView(layer.getLatLng(), 8);  
20             });  
21         });  
22         // Úvodné pridanie vrstvy a centrovanie  
23         map.addLayer(clusterGroup);  
24         map.fitBounds(clusterGroup.getBounds());  
25     });  
26 }  
27 }
```

4.9 Vykresľovanie tabuliek

Aby sme zlepšili UX stránky rozhodli sme sa na vykresľovanie dynamického obsahu využiť namiesto HTML obsahu renderovaného na serveri javascriptovú knižnicu na prácu so šablónami a, dynamický obsah načítavame z API našej aplikácie vo formáte JSON. Na vykresľovanie dynamického obsahu sme zvolili knižnicu Handlebars.js. Na príklade 6

môžeme ukázať príklad našej implementácie dynamickej tabuľky pre hlavnú tabuľku zobrazujúcu destinácie a ich detaily.

Najprv je zadeklarovaná premenná v *template* ktorá bude neskôr obsahovať funkciu renderujúcu šablónu. Potom je zadeklarovaná funkcia *refreshPage*, ktorá bude volaná vždy, keď nejaká funkcia spustí event s menom *appRefresh*. Táto funkcia využije AJAX API knižnice jQuery a stiahne potrebné dáta, potom využije funkciu *template*, ktorá do argumentu berie dáta vo forme poľa objektov a vracia vygenerované HTML ktoré sa následne vkladá na stránku.

V druhej časti kódu sa najprv zavolá funkcia *Handlebars.compile* do argumentu zoberie šablónu ktorá je uložená v elemente s id *places-template*. Ako návratovú hodnotu vráti funkciu, ktorú uložíme pod menom *template*. Následne sa na event *appRefresh* naviaže volanie funkcie *refreshPage* a prvý krát sa spustí tento event.

Naša šablóna *places-template* obsahuje aj aktívne linky a v nasledujúcom bloku je príklad implementácie vymazania miesta z obľúbených. Na generálny event *click* je naviazaný filtrovaný event, ktorý spustí AJAX dotaz na vymazanie miesta z obľúbených ak element ktorý event spustil obsahuje triedu *delete* a atribút *data-id*.

Algoritmus 6 Implementácia dynamickej tabuľky

```
1  var template ;
2  function refreshPage () {
3    $.get('/placeapi?type=template', function (data) {
4      data = JSON.parse(data);
5      home = data.places[0];
6      $('#places_body').html(template(data));
7    });
8  }
9
10 $(document).ready(function() {
11
12   template = Handlebars.compile($("#places-template").html());
13   }).on('appRefresh', refreshPage).trigger('appRefresh');
14
15   $(document).on('click', '.delete[data-id]', function (e) {
16     e.preventDefault();
17     $.ajax({ url: '/placeapi/' + $(this).data('id'), type: 'POST',
18       success: function () {
19       $(document).trigger('appRefresh');
20     }
21   });
22   });
```

Záver

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Cieľom práce bola analýza anonymizačných modulov, identifikačných prvkov prehliadača a vytvorenie anonymizačného modulu pre internetový prehliadač.

Analýzou najpoužívanějších modulov a vlastností prehliadača, ktoré slúžia na identifikáciu používateľa, sme zistili aktuálny stav a funkcionality rozšírení, ktorými je možné anonymizovať prístup na internet. Väčšina týchto rozšírení modifikuje len časť vlastností prehliadača, ktoré sú odosielané na server, alebo úplne blokuje ich odosielanie. Nami vytvorené rozšírenie dokáže modifikovať väčšinu identifikačných prvkov rozšírenia, pričom dodržiava súvislosti medzi vlastnosťami (používateľský agent odosielaný v hlavičke dopytu je totožný s používateľským agentom zisťovaním pomocou JavaScript príkazu, súvislosť medzi šírkou a dĺžkou rozšírenia obrazovky). Dokáže blokovat údaje, ktoré sú posielané v otvorenej podobe na server a obsahujú informácie o identifikačných údajoch prehliadača, ktoré sa nedajú na úrovni rozšírení modifikovať.

Testovanie rozšírenia nám overilo funkčnosť a správnosť implementácie. Rozšírenie dokáže buď vždy, alebo v časových intervaloch modifikovať väčšinu charakteristických prvkov prehliadača odosielaných na server, a tým zvyšuje anonymitu používateľa.

Prílohy